

lik, da, izredni meri. Uspeh vendar ni zadovoljiv, imamo celo vtis, da sadjarstvo peša. Zato bo morda primerno, da na tem mestu kritično presodimo delo pri pospeševanju kmetijstva.

Kritika je potrebna. Tvorec tega referata ima glavni poklic: drevosničar ali gojilec sadnega naraščaja. Da sem v tem poklicu nekaj napredoval, se imam zahvaliti v prvi vrsti kritiki sadjarjev, ki so me stalno opozarjali na mnoge napake. Ni mi bila ljuba ta kritika, toda nobena odgoja bi ne bila napravila tega, kakor taka razna ljubezniva ali tudi strupena kritika. Zato ne bo prav nič odveč, če danes pregledamo in kritično premotrimo vse delo pri pospeševanju kmetijstva, oziroma v prvi vrsti sadjarstva.

Kmetijske šole

so poklicane, da v prvi vrsti delujejo za napredek v kmetijstvu s tem, da vzgojijo kmečke mladeniče v izučene kmete, ki naj kmetu sebi v prid in v svoj okolici v zgled. To svojo nalogo naše kmetijske šole več ali manj dobro vršijo. Vendar se mi dozdeva, da uspehi niso vselej zadovoljivi. Tako je n. pr. na seji kmetijskega odbora v Mariboru to leto bil izrečen očitke, da se absolventi kmetijskih šol navadno odtujijo kmetijstvu in postanejo največ orožniki, finačni stražniki, jetniški pazniki in kdo ve kaj vse, le kmetje nočejo ostati.

Ta trditve ni docela točna, nekaj je pa le res. Brez krivde pri tem niso kmetijske šole in njihova ureditev. Pred nekoliko leti se je čul očitke, da morajo učenci na kmetijskih šolah preveč delati, in sicer tudi ona dela, ki jih že z doma znajo. Za svojo osebo bi si tega ne upal trditi, menim celo, da se premalo dela in meni se zdi, da se nikdar v življenju nisem navzil toliko prostega časa in toliko počitka kot v onih treh letih na Vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Nekaj drugega je pa res: fantje se na kmetijski šoli — vsaj v nekaterih primerih — odtujijo grudi. Po mojem mnenju je hiba kmetijskega šolstva v tem, da so kmetijstva naših kmetijskih šol preobširna, naravnost izrazito veleposestniška. Največ kmetij v Sloveniji je srednjih in malih ter take kmetije najbolj odgovarjajo našim krajem, ker jih lahko obdela družina sama brez številne tuje pomoči in se tako najbolj spolnjuje geslo blagopokojnega kralja Aleksandra: Zemlja bodi božja in tistega, ki jo obdeluje. Če pride zdaj sin takega kmeta na kmetijsko šolo in vidi tam docela veleposestniški način kmetijstva, se odtuji domači grudi, kjer ne more v vseh prilikah posnemati delo, kot se je vršilo na šoli. Potrebno je le še nekaj mladeniške puhlosti, ki je zlasti običajna v tisti starostni dobi, in tak domišljav mladenič je kljub kmetijskemu študiju za kmetijstvo izgubljen. Iskal bo kruh povsem drugod, zlasti če ne bo dobil odgovarjajoče službe na kakem veleposestvu. Delo na domačem skromnem rodnom posestvu se mu zdi že sramota. S tem nikakor ne trdim, da je to pravilo pri večini absolventov, toda številnih takih primerov se ne da vtajiti. Gospodarstva in načini kmetovanja na kmetijskih šolah bi se morali prilagoditi načinu večine naših kmetijskih obratov, to je malokmetijstvu.

Druga hiba naših kmetijskih šol je v preobremenitvi učnih moči. Sam sem doživel, da se je kar naprej in naprej vpregalo učne moči pri številnih tečajih in tam praktično kazalo mnoga dela, ki jih marsikateri učenec ni videl, premnogi tečajnik pa radi preplitve predizobrazbe docela napačno umeval. V času mojega šolanja na Vinarski šoli sem to zlasti občutil v času trajanja tečaja za pomočnike v sadjarstvu, ki se je vršil trikrat na leto v najbolj važnem času in je bil edini demonstrator v sadjarstvu tako zasežen pri poučevanju tečajnikov, da smo bili učenci prepuščeni takrat največ samim sebi in le premnoga važna dela nismo praktično preskusili, ker se pač demonstrator ni mogel razdeliti. Povezanost učenec, učitelj in demonstratorjev je preveč rahla, ker se učne moči v najvažnejšem času

praktičnih del vprega v razne tečaje, predavanja in številna druga opravila ter se jih odteguje na ta način glavnemu namenu, izobraziti učence, zaradi katerih je v prvi vrsti šola ustanovljena. Tu kmetijsko šolstvo na vsak način šepa in namesto, da bi eni dobili popolno strokovno izobrazbo, doživljajo številni površno in se vzgoji na ta način neko vrsto diletantov, ki nimajo prave podlage za poznejše delo. To si upam trditi iz lastne izkušnje. Več kmetijskih šol, ki bodo urejene na podlagi našega malokmetijstva in kjer se bo učne moči pustilo, da vršijo glavno nalogo, vzgojiti razumne, delavne in poštene slovenske kmete in se ne bo njih moči cepilo na razne kraje, jih preobremenjevalo in na ta način utrujalo, bi bila dosegljiva želja našega kmetijstva.

(Dalje sledi)

Ne vezimo šperonov ob priliki spomladanske kopil

Dasiravno je bolje izvršiti globoko kop v vinogradu že jeseni, vendar mnogi izvršujejo to delo šele spomladi. Vzrok temu je po večini v navadi ali pa, ker kopi v jeseni radi slabega vremena in drugega nujnega dela ni bilo mogoče izvršiti.

Ob priliki globoke spomladanske kop v vinogradu je navada, da se obenem vežejo tudi šperoni (locni). To pa odločno odsvetujemo iz sledečih razlogov: prvič radi spomladanske slane, ki rada posmudi mladičje v aprilu in prvi polovici maja. Na nepovezanih šperonih slana ne naredi toliko škode kot na poveznih. Drugič so sedaj šperoni krhki in se radi lomijo. Lepše se upogibajo pozneje, ko so v polnem soku. Tretjič je škoda delovnih moči, ki se z vezanjem šperonov ob priliki kopi s tem motijo. Za to delo se lahko uporabijo cene delovne moči, ki težkega dela ne zmorejo

več. Posebno sedaj, ko je za delavce radi vpo-klica na orožne vaje hudo, je škoda uporabljati močne delovne moči, ki jih pri kopu potrebujemo, še za vezanje šperonov.

Radi navedenega bomo torej vez šperonov orložili in jo izvršili šele po ledenih močeh (v drugi polovici maja), ko se nevarnosti spomladanske slane ni treba več bati. Šperoni bodo v tem času tudi najbolj v soku in se bodo dali najlepše upogibati. Prav tako se nam ob tem času ni treba bati, da bi omeli mladičje, ki je že v drugi polovici maja tako veliko, da mora biti tisti, ki ga omete, že posebno neroden. Veliko bolj se lahko omete mladičje, oziroma napeti brsti, če šperone vežemo prej, ko mladice, oziroma brst odleti, če se ga le dotaknemo. Tudi zemlja je v drugi polovici maja toliko osehla, da se ni bati, da bi jo kdovekaj poteptali ob priliki vezanja šperonov (locnov).

Gospodarji, dajte krompir kalit!

Na našem trgu se pokaže kaj kmalu spomladi prvi krompir, ki ga pa večinoma uvažamo iz inozemstva. Šele ko cene padejo za tri četrtine, pride na trg naš krompir, in še ta je nekakšna mešanica vseh mogočih vrst. Kako vse drugače bi bilo, ko bi tudi naši gospodarji sprevideli, da je mnogo bolj gojiti dobro namizno vrsto krompirja, ki ima višjo ceno in je obenem tudi zgodnejša. Pri nas bi prav dobro uspevale tele vrste: Böhmov rani, kifeljčar in bintje. Če pa zgodnji krompir »damo kalit«, nam bo vsaj 2—4 tedne prej zrel.

V ta namen vzamemo primerne lesene zabojke, ki naj bodo do 10 cm visoki. V te zaboje naložimo semenski krompir tesno gomolj h gomolju, in sicer tako, da je glava — to je

tisti konec, ki ima največ očes — na vrhu, konec pa, na katerem je rastla korenina, pa pride na dnu. Tako naložene posode znesemo v svetlo sobo, ki je suha in hladna (6° C). Krompir prične kmalu kaliti. Kali so debele in močne, ker ima krompir dovolj svetlobe. Toda paziti moramo, da sonce ne bo sijalo na gomolje. Ko postanejo kali debele kot debel lešnik, znosimo krompir na vrt in ga previdno zakopljemo. Na dobro prekopani in pognojeni gredi naredimo 8 cm globoke jamice, vanje potikamo gomolje z glavo navzgor in previdno zasujemo. To delo opravljamo ob oblačnem vremenu. Če je nevarnost, da bi kalčki pomrzili, pokrijemo zemljo z žakljevinjo. Sedaj je ravno pravi čas, da damo krompir kalit!

Marjan Juvan:

Kmečki vrt

April v vrtu

V mesecu aprilu sejemo na vrtu v primeru gredico: zelje, ohrovt, kolerabe, rožni kapus, solato in špinačo. Vse to bomo kasneje presajali na stalna mesta. Na stalno mesto pa posejemo še grah, solato, razne špinače in redkvico. Proti koncu meseca posadimo na prosto solato, rano zelje, kolerabe in ohrovt. Tudi rani krompir moramo kar posaditi. Če nastopi suša, moramo ob jutranjih urah pridno zalivati. Umevno je, da moramo tudi vrt temeljito osnažiti. V toplejših krajih sadimo ob koncu meseca že prvi fižol in s tem se bomo danes pomenili.

Fižol je doma iz Amerike in ga poznamo danes že čez tisoč vrst. V vrt sadimo le take sorte, ki jih uživamo še zelene, v strokih, in one, od katerih hočemo dobiti dobro seme. Ker pa je fižol silno občutljiv za mrz, ga sadimo tedaj, ko minejo nočne slane. Da imamo nizki ali grmičasti fižol in natiški ali preklar, je menda vsem znano. Manj pa vemo, kaka prst in lega komu prija.

Preklar ljubi bolj težko, globoko, a bolj vlažno zemljo, ki je bila prejšnje leto pognojena. Nizki fižol pa ima rajši bolj rahlo prst, zato tudi prej rodi. Za gnojenje z lesnim (bukovim) pepelom je fižol silno hvaležen in na tako gnojenem svetu rodi še enkrat več. Pre-

ko poletja polijemo grede z razredčeno gnojico, in sicer vedno le med dežjem!

Na vrtu sadimo fižol v presledkih po tri tedne, da imamo vedno dovolj stročja do pozne jeseni. Na gredice pridejo tri vrste v medsebojni razdalji 30—40 cm narazen. V jamice denemo 3—5 zrn. Pri preklarju pa damo v jamice 3—6 zrnov, a posamezne jamice so oddaljene po 50 cm. Pametno je, da pred saditvijo zapičimo kole v zemljo, da ne poškodujemo semen in kasneje rastline. Mnogo se pa greši s tem, da fižol pregloboko sadimo. Pravilno je, da pride seme fižola le za 1—2 prsta globoko v zemljo.

Fižol, kot sem že omenil, nabiramo že stročji, ko so ti dosegli dve tretjini naravne velikosti, vendar moramo upoštevati to, da moramo fižol, od katerega hočemo dobiti zrno, pustiti popolnoma na miru. Zato odberemo posamezne preklje, jih zaznamujemo in samo te obiramo. Drugače bi namreč pobrali najboljše stroke v zelenem stanju, ostale pa, ki so manj vredni, pustili zoreti. Ko fižol dozori, porujemo fižolovino s stroki, ki jih odberemo. Ko shranjujemo fižol za zimo, moramo strogo paziti, da ne pride med zrelo zrnje še nezrelo, ker bi se nam ves pridelek pokvaril.

Zapomniti pa si moramo, da se ne sme nikdar nabirati fižol, dokler je listje mokro od